

**РАРИТЕТНІ ВИДИ ФЛОРИ УКРАЇНИ В КОЛЕКЦІЇ СИРЕЦЬКОГО
ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ**

С. А. Глухова, директор Сирецького дендрологічного парку

О. І. Шиндер, кандидат біологічних наук

С. М. Михайлик, кандидат сільськогосподарських наук

Сирецький дендрологічний парк (м. Київ)

E-mail: syrets.dendropark@gmail.com

Анотація. У зв'язку з важливістю охорони фіторізноманіття в сучасних умовах актуальним є напрям збереження раритетних видів рослин в умовах інтродукції. У Сирецькому дендрологічному парку загальнодержавного значення проводять цілеспрямовану роботу з інтродукції раритетних рослин флори України, їх акліматизації та використання в декоративних і паркових насадженнях.

Колекційний фонд раритетних видів флори України у Сирецькому дендропарку на сьогодні налічує 96 видів із національним і міжнародним соціологічним статусом. За біоморфологічним розподілом серед них – 10 дерев, 11 кущів, 8 кущиків та 67 трав, переважно багаторічних наземних. Чисельність колекційного фонду рідкісних видів свідчить про значну роль Сирецького дендропарку в галузі збереження та охорони фіторізноманіття *ex situ*.

Головний напрям інтродукційної роботи в парку – практичне використання рослин в озелененні. Велике значення у формуванні композицій декоративних багаторічників і паркових насаджень відведено рідкісним видам флори, багато із яких вирізняються високою декоративністю та надають композиціям рослин значної естетичної і наукової цінності. Найбільш придатними в озелененні є раритетні види рослин, що мають високі показники розмноження, зокрема вегетативного. Водночас, ряд високодекоративних раритетних видів із низьким рівнем розмноження є перспективними для культивування у вигляді малочисельних груп.

Ключові слова: Сирецький дендрологічний парк, рідкісні види рослин.

Актуальність. Вирощування рідкісних видів рослин в умовах інтродукції – один із дієвих засобів збереження їхнього генофонду. Повноцінні науково обґрунтовані умови охорони таких видів *ex situ* забезпечуються в інтродукційних центрах, насамперед ботанічних садах і спеціалізованих

дендропарках [1; 3]. Найдієвішим є культивування рідкісних видів, за якого забезпечується висока чисельність особин в умовах, наближених до екологічного оптимуму цих видів. Серед таких шляхів – розмноження рослин у спеціалізованих розсадниках та закладання насаджень у культурфітоценозах і паркових ценозах, створення інтродукційних популяцій [3; 7].

Важлива роль у сфері охорони рослинного світу належить Сирецькому дендрологічному парку загальнодержавного значення. Одним із головних напрямів діяльності парку є добір і розмноження раритетних видів рослин та їх апробація у паркових насадженнях, що дає змогу поглибити знання про їхні екологічні та біологічні особливості. Ця робота пов'язана із діяльністю інших ботанічних установ у галузі інтродукції та збереження фіторізноманіття *ex situ* і залишається одним із головних завдань сучасної біологічної науки. У зв'язку з постійним розширенням асортименту рослин і проведенням на його основі акліматизаційної та апробаційної роботи публікація відомостей про колекційний фонд, зокрема, його раритетну частину, і нині є актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науково-обґрунтована інтродукція рослин супроводжується веденням інвентаризаційних списків і виданням каталогів колекційного фонду. На сьогодні більшість провідних ботанічних установ України, що займаються інтродукційною роботою, видали каталоги своїх колекцій [4]. У 2011 р. вперше видано «Каталог раритетних рослин ботсадів і дендропарків України» [6]. Перша інвентаризація колекційного фонду Сирецького дендропарку увінчалась виданням його «Каталогу рослин» у 2004 р. Наступним підсумковим виданням був «Каталог трав'янистих рослин», що побачив світ у 2016 р. [4]. Відомості про раритетні деревні й кущові види в колекції Сирецького парку було висвітлено у «Дендросозологічному каталозі» [5].

Матеріали і методи. Об'єктом інтродукційної роботи є види рослин, занесені до Червоної книги України [9] та міжнародних природоохоронних переліків: Додатку 1 до Бернської конвенції (далі – БК), Європейського Червоного списку (далі – ЄЧС), списку видів Міжнародного союзу охорони

природи (далі – МСОП) [2; 8; 11]. Номенклатуру таксонів наведено за Чеклістом флори України [10] з деякими змінами відповідно до новіших джерел. Зауважимо, що список МСОП крім раритетних видів рослин містить і деякі тривіальні види – індикатори екосистем, як-от: *Alisma plantago-aquatica* L., *Carex vulpina* L., *Lemna minor* L., *Poa annua* L. тощо. Такі види ми не розглядаємо.

Результати дослідження та їх обговорення На сьогодні у Сирецькому дендропарку налічують майже 500 колекційних одиниць (видів і культиварів) деревних і чагарникових рослин та близько 1300 – трав'яних. Найбільш науково цінною є колекція раритетних рослин, що охоплює майже 200 видів, занесених до Червоної книги України, міжнародних природоохоронних списків, переліків регіонально-рідкісних видів. Види колекційного фонду дендропарку із національним і міжнародним созологічним статусом наведено у таблиці.

**Види з національним і міжнародним созологічним статусом
у колекції Сирецького дендрологічного парку**

№	Таксон	Джерело охорони	Ж. ф.	Ділянка	Рік інтродукції
POLYPODIOPHYTA. SALVINIACEAE					
1	<i>Salvinia natans</i> (L.) All.	ЧК, БК, МСОП	ТВ	к	2015
PINOPHYTA. CUPRESSACEAE					
2	<i>Juniperus communis</i> L.	МСОП	д	п	1960, 1971
3	<i>Juniperus foetidissima</i> Willd.	ЧК, МСОП	д	п	2014
4	<i>Juniperus sabina</i> L.	МСОП	к	п	1958, 1989
EPHEDRACEAE					
5	<i>Ephedra distachya</i> L.	МСОП	кщ	к	2016
PINACEAE					
6	<i>Abies alba</i> Mill.	МСОП	д	п	1954, 1960
7	<i>Picea abies</i> (L.) H.Karst.	МСОП	д	п	1900, 1954
8	<i>Pinus cembra</i> L.	ЧК, МСОП	д	п	2001
9	<i>Pinus mugo</i> Turra	МСОП	к	п	1953
TAXACEAE					
10	<i>Taxus baccata</i> L.	ЧК, МСОП	д	п, р	1955, 1989
MAGNOLIOPHYTA. MAGNOLIOPSIDA. ASTERACEAE					
11	<i>Aster alpinus</i> L.	ЧК	тп	к	2014
12	<i>Carlina acaulis</i> L. subsp. <i>simplex</i> (Waldst. & Kit.) Nyman (syn. <i>C. cirsioides</i> Klokov)	ЧК, ЄЧС	тм	к	2015
13	<i>Leontopodium alpinum</i> Cass.	ЧК, МСОП	тп	к	2010

BETULACEAE					
14	<i>Betula borysthena</i> Klokov	ЧК	Д	П	2014
BRASSICACEAE					
15	<i>Crambe maritima</i> L.	ЧК	ТП	К	2016
16	<i>Draba aizoides</i> L.	ЧК	ТП	К	2016
17	<i>Lunaria rediviva</i> L.	ЧК	ТП	К	2014
CAMPANULACEAE					
18	<i>Campanula carpatica</i> Jacq.	ЧК	ТП	К	2014
CAPRIPHOLIACEAE					
19	<i>Lonicera caerulea</i> L.	ЧК	К	К	2015
CARYOPHYLLACEAE					
20	<i>Cerastium biebersteinii</i> DC.	ЧК, €ЧС	ТП	П, Р	2002
21	<i>Dianthus gratianopolitanus</i> Vill.	ЧК, €ЧС	ТП	К	2012
22	<i>Dianthus hypanicus</i> Andrz.	ЧК, БК, €ЧС, МСОП	КЩК	К	2012
23	<i>Silene hypanica</i> Klokov	ЧК	ТМ	К	2001
CELASTRACEAE					
24	<i>Euonymus nana</i> M.Bieb.	ЧК	КЩК	К, П	2004
CRASSULACEAE					
25	<i>Jovibarba globifera</i> (L.) J.Parn.	ЧК	ТМ	К, П	2008
26	<i>Jovibarba hirta</i> (L.) Opiz	ЧК	ТМ	К	2014
27	<i>Rhodiola rosea</i> L.	ЧК	ТП	К	2016
28	<i>Sempervivum marmoreum</i> Griseb.	ЧК	ТМ	К	2014
ERICACEAE					
29	<i>Oxycoccus microcarpus</i> Turcz. ex Rupr.	ЧК	КЩК	К	2016
EUPHORBIACEAE					
30	<i>Euphorbia volhynica</i> Besser ex Racib.	ЧК	ТП	К	2014
FABACEAE					
31	<i>Astragalus dasyanthus</i> Pall.	ЧК, €ЧС	ТП	К	2014
32	<i>Cytisus paczoskii</i> V.I.Krecz.	ЧК, €ЧС	КЩК		
33	<i>Genista tanaitica</i> P.A.Smirn.	ЧК	КЩК		2003
34	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	ЧК	ТП	К	2014
35	<i>Trifolium rubens</i> L.	ЧК	ТП	К	2014
GENTIANACEAE					
36	<i>Gentiana acaulis</i> L.	ЧК, МСОП	ТП	К	2014
LAMIACEAE					
37	<i>Salvia scabiosifolia</i> Lam.	ЧК, €ЧС	ТП	К	2016
38	<i>Thymus kosteleckyanus</i> Opiz. (syn. <i>Th. dzevanovskyi</i> Klokov & Des.-Shost.)	€ЧС	КЩК	К	2013
OLEACEAE					
39	<i>Fraxinus ornus</i> L.	ЧК	Д		2017
40	<i>Syringa josikaea</i> J.Jacq. ex Rchb.	ЧК, БК, МСОП	К	П	1950, 1989
PAEONIACEAE					
41	<i>Paeonia daurica</i> Andrews	ЧК	ТП	К	2010
42	<i>Paeonia tenuifolia</i> L.	ЧК, БК	ТП	К	2000
PRIMULACEAE					
43	<i>Cyclamen coum</i> Mill.	ЧК, БК, €ЧС	ТП	К	2013
RANUNCULACEAE					
44	<i>Adonis vernalis</i> L.	ЧК	ТП	К	2001
45	<i>Adonis wolgensis</i> Steven	ЧК	ТП	К	2017

46	<i>Anemone narcissiflora</i> L.	ЧК	ТП	К	2014
47	<i>Pulsatilla patens</i> (L.) Mill.	ЧК, БК	ТП	К	2016
48	<i>Pulsatilla pratensis</i> (L.) Mill.	ЧК	ТП	К	2001
49	<i>Pulsatilla scherfelii</i> (Ullep.) Skalicky	ЧК	ТП	К	2013
RHAMNACEAE					
50	<i>Rhamnus tinctoria</i> Waldst. & Kit.	ЧК	К	П	2014
ROSACEAE					
51	<i>Cerasus klokovii</i> Sobko s. str.	ЧК, МСОП	К	К	2015
52	<i>Dryas octopetala</i> L.	ЧК	КЩК	К	2015
53	<i>Sorbus torminalis</i> (L.) Crantz	ЧК	Д	П	1955, 1958
54	<i>Spiraea media</i> F.Schmidt subsp. <i>polonica</i> (Blocki) Pawl.	ЧК	К	К	2017
RUTACEAE					
55	<i>Dictamnus albus</i> L.	ЧК	ТП	К	2014
SOLANACEAE					
56	<i>Atropa belladonna</i> L.	ЧК	ТП	П	2014
57	<i>Scopolia carniolica</i> Jacq.	ЧК	ТП	К, П	2001
STAPHYLEACEAE					
58	<i>Staphylea pinnata</i> L.	ЧК	К	П	2001
THYMELAEACEAE					
59	<i>Daphne cneorum</i> L.	ЧК	К	К	2012
60	<i>Daphne sophia</i> Kolenicz.	ЧК, ЄЧС, МСОП	К	К	2001
61	<i>Daphne taurica</i> Kotov	ЧК, ЄЧС	К	К	2001
TILIACEAE					
62	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	МСОП	Д	П	1954, 1956
VIOLACEAE					
63	<i>Viola alba</i> Besser	ЧК, ЄЧС	ТП	К	2014
LILIOPSIDA. ALLIACEAE					
64	<i>Allium obliquum</i> L.	ЧК	ТП	К	2014
65	<i>Allium ursinum</i> L.	ЧК	ТП	К, П	2002
AMARYLLIDACEAE					
66	<i>Galanthus elwesii</i> Hook.f.	ЧК, МСОП	ТП	К	2014
67	<i>Galanthus nivalis</i> L.	ЧК, МСОП	ТП	К, П	1996
68	<i>Galanthus plicatus</i> M.Bieb.	ЧК, ЄЧС, МСОП	ТП	К, П	2008
69	<i>Leucojum vernalis</i> L.	ЧК	ТП	К, П	2001
ARACEAE					
70	<i>Arum albispatum</i> Steven ex Ledeb.	ЧК	ТП	К	2014
ASPHODELACEAE					
71	<i>Asphodeline lutea</i> (L.) Rchb.	ЧК	ТП	К	2012
72	<i>Eremurus spectabilis</i> M.Bieb.	ЧК, ЄЧС	ТП	К	2014
COLCHICACEAE					
73	<i>Colchicum autumnale</i> L.	ЧК	ТП	К	2002
HYACINTHACEAE					
74	<i>Muscari botryoides</i> (L.) Mill.	ЧК	ТП	К, П	1999
75	<i>Ornithogalum boucheanum</i> (Kunth) Asch.	ЧК	ТП	К	2016
IRIDACEAE					
76	<i>Crocus angustifolius</i> Weston	ЧК	ТП	К	2003
77	<i>Crocus banaticus</i> J.Gay	ЧК	ТП	К	2014
78	<i>Crocus heuffelianus</i> Herb.	ЧК	ТП	К	2012

79	<i>Crocus speciosus</i> M.Bieb.	ЧК	ТП	к, п	2003
80	<i>Gladiolus italicus</i> Mill.	ЧК, МСОП	ТП	к	2014
81	<i>Iris furcata</i> M.Bieb.	ЧК	ТП	к	2014
82	<i>Iris pineticola</i> Klokov	ЧК	ТП	к	2016
83	<i>Iris pontica</i> Zapal.	ЧК	ТП	к	2002, 2017
84	<i>Iris sibirica</i> L.	ЧК	ТП	к, п, р	2012
<i>LILIACEAE</i>					
85	<i>Erythronium dens-canis</i> L.	ЧК	ТП	к	2008
86	<i>Fritillaria meleagris</i> L.	ЧК	ТП	к, п	2001
87	<i>Fritillaria meleagroides</i> Patrín ex Schult.&Schult.	ЧК	ТП	к	2014
88	<i>Lilium martagon</i> L.	ЧК	ТП	к	2003
89	<i>Tulipa biebersteiniana</i> Schult. & Schult. f. (syn. <i>T. quercetorum</i> Klokov & Zoz)	ЧК	ТП	к, п	2003
90	<i>Tulipa biflora</i> Pall.	ЧК	ТП	к	2002
<i>ORCHIDACEAE</i>					
91	<i>Dactylorhiza cordigera</i> (Fr.) Soo	ЧК, МСОП	ТП	к	2012
92	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soo	ЧК	ТП	к	2014
93	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz	ЧК	ТП	к	2010
94	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz	ЧК	ТП	к	2011
<i>POACEAE</i>					
95	<i>Festuca pallens</i> Host	ЧК	ТП	к	2014
96	<i>Stipa borysthénica</i> Klokov ex Prokudin	ЧК	ТП	к	2017

Умовні позначення. Джерело охорони: вказано для видів, занесених до Червоної книги України (ЧК) і списків ЄЧС, БК, МСОП. Життєва форма: д – дерево, к – кущ, кщк – кущик, тп – трав'янистий полікарпик, тм – трав'янистий монокарпик, тв – водна трав'яниста рослина. Ділянки: к – колекційні ділянки, п – паркові насадження і композиції, р – розсадник.

Отже, на сьогодні у колекції Сирецького дендропарку культивують 96 раритетних видів із 39 родин із національним і міжнародним созологічним статусом. Серед них 88 – занесено до Червоної книги України. За біоморфологічним розподілом серед цих видів: 10 дерев, 11 кущів, 8 кущиків і 67 трав'янистих рослин (у переважній більшості – полікарпіки наземні). Видове різноманіття раритетного колекційного фонду, представлене у Сирецькому дендропарку, свідчить про значну роль установи у галузі збереження та охорони фіторізноманіття *ex situ*.

Головний напрям інтродукційної роботи в парку – практичне використання рослин в озелененні. На території дендропарку успішно апробовано велику кількість декоративних інтродукованих трав'янистих рослин і з їхньою участю створено ефектні композиції: український, водні, авангардні квітники, альпінарій, солітери. Велике значення у формуванні композицій декоративних

багаторічників надають раритетним видам, багато з яких вирізняються високою декоративністю. Враховуючи територіальні обмеження, проводити планомірні закладання у Сирецькому дендропарку культурфітоценозів, інтродукційних популяцій і плантаційних насаджень на основі раритетних видів недоцільно, тож головний акцент у їх культивуванні роблять на розширенні асортименту вже наявних композицій рослин.

Інтродуковані раритетні види в парку проходять первинну апробацію на колекційній ділянці. При цьому частина видів із вузькою екологічною амплітудою в природно-кліматичних умовах дендропарку має порівняно невисокі показники акліматизації, однак має наукове значення; тому ці види підтримують на колекційному виділі. Серед них: *Cyclamen coum*, *Dryas octopetala*, *Oxycoccus microcarpus* тощо. Натомість, види з високими показниками акліматизації та розмноження включають у паркові насадження, доповнюючи декоративні композиції. Високими показниками стійкості, зокрема, вирізняються *Allium ursinum*, *Astragalus dasyanthus*, *Cerastium biebersteinii*, *Dactylorhiza cordigera*, *Fritillaria meleagris*, *Lunaria rediviva*, *Pulsatilla pratensis*, *Salvia scabiosifolia*, *Scopolia carniolica*, *Tulipa biebersteiniana*; види родів *Crocus*, *Galanthus* та інші.

Деревні й високорослі чагарникові види рослин, як правило, висаджують під час інтродукції безпосередньо у паркові насадження. Упродовж кількох десятиліть у Сирецькому дендропарку культивують види з Червоної книги України: *Sorbus torminalis*, *Staphylea pinnata*, *Syringa josikaea*, *Taxus baccata*. Протягом останніх років успішно інтродуковано *Betula borysthena*, *Euonymus nana*, *Pinus cembra*, *Rhamnus tinctoria*.

Світлолюбні трав'янисті рослини – *Adonis vernalis*, *Cerastium biebersteinii*, *Crambe maritima*, *Crocus speciosus*, *Glycyrrhiza glabra*, *Iris sibirica*, *Muscari botryoides*, *Salvinia natans* та інші – використовують у композиціях декоративних багаторічників на відкритих ділянках. Тіньовитривалі трав'янисті рослини – *Allium ursinum*, *Lunaria rediviva*, *Scopolia carniolica*, *Tulipa*

biebersteiniana тощо – успішно культивують у паркових ценозах під пологом деревних порід.

У процесі акліматизації рідкісних видів рослин важливу роль відіграє насіннєве і (або) вегетативне розмноження. Багато раритетних видів мають низький коефіцієнт поновлення, що знижує показники успішності акліматизації. Тому значну увагу приділяють насіннєвому розмноженню найдекоративніших видів: *Adonis vernalis*, *Asphodeline lutea*, *Paeonia tenuifolia* тощо. Біологічні особливості таких видів зумовлюють їх використання у вигляді малочисельних посадок у складі декоративних композицій. Водночас, вегетативно-рухомі види – *Cerastium biebersteinii*, *Scopolia carniolica*, *Tulipa biebersteiniana*, – розростаючись, формують моновидові куртини, що заповнюють простір на клумбах і в паркових насадженнях. З видів, занесених до Червоної книги України, у дендропарку лише *Muscari botryoides* і *Taxus baccata* успішно натуралізувалися і завдяки самосіву сформували спонтанні інтродукційні популяції, що свідчить про найвищі показники акліматизації.

Загалом досвід інтродукції рідкісних видів рослин та використання їх у декоративних композиціях трав'янистих рослин і деревно-чагарникових насадженнях Сирецького дендропарку свідчить про ефективність цього напрямку збереження фіторізноманіття *ex situ*.

Висновки. На сьогодні у Сирецькому дендрологічному парку сформовано велику колекцію рідкісних видів флори України, що підкреслює значну роль установи у галузі збереження раритетного фіторізноманіття *ex situ*. На основі колекційного фонду проводять апробацію декоративних якостей рідкісних видів у різноманітних композиціях трав'янистих багаторічників і паркових ценозах. Рідкісні види рослин надають декоративним композиціям природної витонченості, а також наукову та освітньо-виховну цінність.

Список використаних джерел

1. Антонюк, Н. Є. Рідкісні рослини флори України в культурі / Н. Є. Антонюк, Р. М. Бородіна, В. Г. Собко, Л. С. Скворцова. – К. : Наукова думка, 1982. – 216 с.

2. Вініченко, Т. С. Рослини України під охороною Бернської конвенції / Т. С. Вініченко. – К. : Хімджест, 2006. – 176 с.
3. Гапоненко, М. Б. Інтродукція рослин як метод збереження та збагачення біологічного різноманіття в ботанічних садах та дендропарках / М. Б. Гапоненко // Інтродукція рослин, збереження та збагачення біорізноманіття в ботанічних садах і дендропарках: матеріали міжн. наук. конф. – К., 2010. – С. 34–36.
4. Глухова, С. А. Каталог трав'янистих рослин Сирецького дендрологічного парку / С. А. Глухова, О. І. Шиндер, Л. І. Ємець, С. М. Михайлик. – Полтава : Полтавський літератор, 2016. – 82 с.
5. Дендросозологічний каталог природно-заповідного фонду Лісостепу України / під ред. С. Ю. Поповича. – К. : Аграр Медіа Груп, 2011. – 800 с.
6. Каталог раритетних рослин ботанічних садів і дендропарків України / за ред. А. П. Лебеди. – К. : Академперіодика, 2011. – 184 с.
7. Мельник, В. І. Моделювання інтродукційних популяцій у культурфїтоценозах як метод охорони рідкісних видів рослин *ex situ* / В. І. Мельник // Науковий вісник ЧНУ. Біологія. – 2002. – Вип. 145. – С. 25–37.
8. Собко, В. Г. Рідкісні види флори України у Європейському Червоному списку / В. Г. Собко, В. В. Гриценко, А. М. Гнатюк, О. В. Деркач, Ю. В. Мініна // Інтродукція рослин. – 2002. – № 3–4. – С. 4–12.
9. Червона книга України. Рослинний світ / за ред. Я. П. Дідуха. – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
10. Mosyakin, S. L. Vascular plants of Ukraine: A nomenclatural checklist / S. L. Mosyakin, M. M. Fedoronchuk. – Kyiv, 1999. – XXIV + 346 p.
11. The IUCN Red List of Threatened Species [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iucnredlist.org/>.

References

1. Antonjuk, N. Je., Borodina, R. M., Sobko, V. G., Skvorcova, L. S. (1982). *Ridkisini roslyny flory Ukrainy v kulturi* [Rare plants of Ukrainian flora in culture]. Kyiv, Naukova dumka, 216.
2. Vinichenko, T. S. (2006). *Roslyny Ukrainy pid ohoronoju Bernskojji konvenciji* [Plants of Ukraine under the protection of the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats]. Kyiv, Himdzhest, 176.
3. Gaponenko, M. B. (2010). *Introdukcija roslyn jak metod zberezhennja ta zbagachennja biologichnogo riznomanittja v botanichnyh sadah ta dendroparkah* [Plants introduction as a method of preserving and enriching Biodiversity in botanical gardens and arboretums]. *Introdukcija roslyn, zberezhennja ta zbagachennja bioriznomanittja v botanichnyh sadah i dendroparkah* [Plants introduction, conservation and enrichment of Biodiversity in botanical gardens and arboretums: Conference materials]. Kyiv, 34–36.
4. Gluhova, S. A., Shynder, O. I., Jemec, L. I., Myhajlyk, S. M. (2016). *Katalog travjanystyh roslyn Syreckogo dendrologichnogo parku* [Catalog of herbaceous plants of Syrets Arboretum]. Poltava, Poltavskyj literator, 82.

5. Popovych, S. (2011). Dendrosozologichnyj katalog pryrodno-zapovidnogo fondu Lisostepu Ukrainy [The dendrosozological the catalogue of natural-reserved fund of the Forest-steppe of Ukraine]. Kyiv, Ahrar Media Hrup, 800 p.

6. Lebeda, A. P. (ed.). (2011). Katalog rarytetnyh roslyn botanichnyh sadiv i dendroparkiv Ukrainy [Catalog of rare plants of botanical gardens and arboretums of Ukraine]. Kyiv, Akadempriodyka, 184.

7. Melnyk, V. I. (2002). Modeljuvannja introdukciynih populjacij u kulturfitocenozah jak metod ohorony ridkisnyh vydiv roslyn ex situ [Modeling of introduction of populations in cultural phytocenoses as a method of protection of rare species ex situ]. Scientific herald of Chernivtsi University. Biology, 145, 25–37.

8. Sobko, V. G., Grycenko, V. V., Gnatjuk, A. M., Derkach, O. V., Minina, Ju. V. (2002). Ridkisini vydy flory Ukrainy u Jevropejskomu Chervonomu spysku [Rare species of flora of Ukraine in the European Red List]. Plants introduction, 3–4, 4–12.

9. Diduh, Ja. P. (ed.). (2009). Chervona knyga Ukrainy. Roslynnyj svit [Red Book of Ukraine. Plants]. Kyiv, Globalkonsaltyng, 900.

10. Mosyakin, S. L., Fedoronchuk, M. M. (1999). Vascular plants of Ukraine: A nomenclatural checklist. Kyiv, XXIV+346.

11. The IUCN Red List of Threatened Species. Available at: <http://www.iucnredlist.org/>.

РАРИТЕТНЫЕ ВИДЫ ФЛОРЫ УКРАИНЫ В КОЛЛЕКЦИИ СИРЕЦКОГО ДЕНДРОЛОГИЧЕСКОГО ПАРКА

С. А. Глухова, А. И. Шиндер, С. М. Михайлик

***Аннотация.** В связи с актуальностью охраны фиторазнообразия в современных условиях важным направлением является сохранение редких видов растений в условиях интродукции. В Сырецком дендропарке общегосударственного значения проводится целенаправленная работа по интродукции редких растений флоры Украины, их акклиматизации и использованию в декоративных и парковых насаждениях.*

Коллекционный фонд редких и исчезающих видов растений флоры Украины в Сырецком дендропарке на сегодняшний день включает 96 видов с национальным и международным созологическим статусом. Среди них – 10 деревьев, 11 кустов, 8 кустиков и 68 трав, преимущественно наземных многолетников. Богатство коллекционного фонда редких видов свидетельствует о значительной роли Сырецкого дендропарка в области сохранения и охраны фиторазнообразия ex situ.

Главное направление интродукционной работы в дендропарке – практическое использование растений в озеленении. Большое значение в формировании композиций декоративных многолетников и парковых насаждений отводится редким видам флоры, многие из которых отличаются высокой декоративностью и придают композициям растений значительную эстетическую и научную ценность. Наиболее подходящие для озеленения те редкие виды растений, которые обладают высокими показателями размножения, в частности, вегетативного. В то же время, ряд

высокодекоративных редких видов с низким уровнем размножения являются перспективными для культивирования в виде малочисленных групп.

***Ключевые слова:** Сырецкий дендрологический парк, редкие виды растений.*

RARITY SPECIES OF UKRAINIAN FLORA IN COLLECTION OF SYRETS ARBORETUM

S. Glukhova, O. Shynder, S. Mykhailyk

***Abstract.** In connection with gravity of phytodiversity protection in current environment, there is a great importance of saving rare species of plants in conditions of plant introduction. Focused work on plant introduction of rare species of Ukrainian flora, their acclimatization and use in decorative and park planting is being conducted in Syrets arboretum of nationwide importance. Nowadays, there are 96 species with international and national conservation status in Syrets arboretum collection of rare and extinct plants in Ukraine. Among this number there are 18 trees, 19 bushes species and 67 herbaceous (mainly perennials). The greatness of collection indicates the significant role of Syrets arboretum in phytodiversity protection and preservation.*

Operationalization of these species in landscaping is the main thrust of introductive work in arboretum. The great importance in plant arrangement of decorative perennials and park planting is because of rare species of flora that have a beautiful decorative effect and add considerable esthetic and scientific value to floral arrangement. Some rare plants, possessing with high level of propagation, especially through vegetative reproduction are the most suitable for landscaping.

At the some time, the range of rare decorative species with low cultivation in type of paucity of the groups.

***Keywords:** Syrets Arboretum, rare species.*